

List izhaja vsak petek

in velja s poštnino vred in v Gorici domu poslan: za celo leto 3 gold., za pol leta 1 gld. 50 sold., za četrt leta 80 sold. Za ude nar. - polit. društva je cena določena, kakor za druge naročnike. Posamezni listi se prodajajo po 6 sold. v tiskarni.

GLAS

Naročnina in dopisi

naj se blagovoljno pošiljajo opravilno v nunskih ulicah v tiskarno Karol Mail-ling-ovo. Vse pošiljatve naj se frankujejo. Rokopisi se ne vračajo. Oznanila se sprejemajo. Plača se za navadno vrstico, se naznanilo samo enkrat natične, 8 gld., če dvakrat, 12 sold., če trikrat, 15 soldov.

Vabilo na naročbo!

Berite!

S prihodnjo številko prične „Glas“ svoj četrti tečaj. Veliko nasprotnikov smo imeli pretekla tri leta; premagali smo nje in še marsiktero nezgodo; in danes, ko vabimo na naročbo na IV. tečaj, zamoremo vselega srca našim naročnikom naznaniti, da je obstanek lista zagotovljen in da se ni bati, da bi list nehati moral.

To so storili narodni domoljubi, ki so že do sedaj marsikaj žrtvovali za list, ker so osnovali nekako zvezo — konsorcij — ki je ob enem tudi lastnik lista. V tem konsorciju so izvrstne moči; gospodje duhovskega in svetnega stanu, tudi več mlajših krepkih moči je, ki bodo s svojimi peresom delale za povzdigo lista. Tudi materialna-denarna pomoč, če bo treba — mu je zagotovljena od teh domoljubnih narodnih gospodov, in tako je list popolnoma neodvisen. Nam se ne bo treba uklanjati ne visoki vladi ne drugim, ampak samo naročnikom bomo skušali ustreči, kolikor bo le mogoče. Naš list — tudi če ga slavna policija še kterikrat konfiscira, kakor se je pred kratkim zgodilo, ostane vendar zvest pravemu narodnemu geslu „vse za vero in dom“, ostane na verski podlagi konservativen.

Kaj bo prinašal „Glas“ v prihodnjem letu, in kedo bo njegov sodelovalec?

Času primerni članki so nam zagotovljeni iz izvrstnega, skušenega peresa; za dopise smo poskrbeli, da jih bomo dobivali iz raznih krajev; za „listek“ imamo že veliko gradiva gotovega, jako zanimivega nam je pa še obljubljenega.

LISTEK.

PRAVA LUČ.

Sonet za božično vezilo.

Spisal J. Trnogorski.

V samotnem hlevu dete noč povije,
Prenježno dete, ravnokar rojeno,
Sred oistre zime v jasli položeno,
Mrazu trepeče, mar ga dihlej krije?
Uboga mati! Solza jo polije,
Ko vidi se devico, vso pošteno,
S prečistim sadom v sili zapuščeno,
Slabotno sredi borne tovaršije.
Alj veš pa ti, kdo dete je to revno?
A tako krasno, milo in pohlevno,
Da vsaka zvezda migljej mu odseva!
Ošabnež! vkloni brž svoj vrat oholi.
Tje v prah se zgrudi in to dete moli,
To Bog je, prava luč, ki noč razdeva.

Posebno opozorujemo, da bomo z novim letom začeli pripašati izvirne kmetijske spise, ki bodo zabavni, ob enem pa tudi jako podučljivi. Spisuje jih strokovnjak.

Goriške in sploh domače novice, kakor tudi naj bolj zanimive razne vesti mislimo po okoliščinah še pomnožiti, dodjati hočemo sklepe in naznanila občinska in sporočila izpred sodnije.

Za oddelek „šolsko“ obljubili so nam strokovnjaki od časa do časa primernih spisov pošiljati.

Tržno ceno, borsne kurze, med tednom umrle kakor tudi razna naznanili priobčevali bomo po okoliščinah in prostoru.

Da bo pa list mnogovrsten, treba je mnogovrstnih moči. Prosimo toraj, naj nas gospodje na kmetih z dopisi in z razno drugo stvarino podpirajo. Na ta način le zamore list zanimiv postati. Gledé na to vabimo taraj vse rodoljube, katerim je mar za resnico, blagostanje ljudstva in pravi napredek, naj z obilnim naročevanjem podpirajo naš list, da se verska in konservativna stranka utrdi, kajti prej ali poslej morajo konservativna načela prodreti, ako hoče Avstrija obstati, in veliko zadostenje nam bode, ako bomo smeli reči, da je tudi naš list k temu kaj pripomogel.

Velja pa „Glas“:

za celo leto	3 gld.	— sl.
za pol leta	1 „	50 „
za četrt leta	— „	80 „

Uredništvo in založništvo
„GLAS-A.“

Nekdaj in zdaj.

(Dalje.)

Kaj ne, da je bilo bolje na svetu, dokler so tatove vesili? Marsikteri bi v sedanjih časih ne stegaval svojih rok na tuje blago, ako bi se bilo vislic bati. Marsikteri bi se bolj varoval, pravici v roke pasti, ako bi se v naši bližnji Gradisk i ostreje ravnalo s hudodelniki; tako pa, ker zaprtim hudodelnikom državna denarnica več plačuje za njih hrano in druge potrebe, kakor pa za vzdržanje bogoslovcev, ki se pripravljajo k duhovskemu stanu, tudi bolje živijo v svoji zaprtiji, kakor bi mogli na svojem domu živeti. Ni čuda po tem takem, da mi je, ako se me motim, leta 1847, eden takih obsojencev rekel: V kratkem me izpustijo; moram tedaj kmalu spet kako hudobijo storiti, da pridem zopet v ječo; saj imam bolje tu, kakor doma! In, nota bene! on, ki mi je to govoril, je bil ves v železje uklenjen, in s „karijolo“ v rokah, spremljan od dveh „policajev“ je, kakor je bila tistikrat še navada, naše mestne ulice pometal. Če

V Gorici dne 20. dec.

Našim bralcem in delalcem.

„... boni amici.“

Zopet bode kmalu zginilo leto za večno božjo gnado.

Kakor nas navdaja sedaj, ko stojimo na vratih novega obroka našega življenja, pogumna misel, da hočemo dati kri in meso onemu, kar se je v duši izcimili, ter oživiti naše namere boriti se na vse sile, ki jih čutimo v sebi; prav tako nas je navdajala tudi začetkom tekočega leta sladka misel, da dovozimo čolnič v varniše zavetje, v zavetje resnice, pravice, bratoljubja, ljubezni. Nij čuda, če se človek večkrat pomladi, če se mu kri malo razgreje, da pravi „hočem“; zunanje spremembe ga silijo v to. In večja je potem zmota, grenka zmota, kedar zapazi strme višine razburjenega valovja, ki smelo zaničuje človekove moči! Nehoté mora si človek s pesnikom ponavljati: „In den Ocean stürmt auf tausend Masten der Jüngling — still auf gerettetem Boot kehrt in den Hafen der Greis!“ Lej je v malih vrsticah naslikano naše življenje, nasledke našega borenja! Da bi ne bilo tako! Gorje mu, ki preveč upa in zaupa!

Da odkritosrčno povemo, mislili smo, da najde sveta stvar, za katero se bojujemo, več navdušenih src, več število možakov, ki bi jih bilo volja v ljubezenskem nagnenju do ljudstva stopiti s svojim razsvetljenim umom na širno bojišče za blagi namen! „Sic luceat lux vestra coram hominibus, ut videant opera vestra bona!“ Mož - živi li sebi? Nikakor! In če živi le sebi, kje so onda njegova dobra dela, s

so se taki tiči tistikrat nazaj v ječo želeli, ko jim je bilo še železne verige nositi, in marsiktero drugo ostrost skusiti, kaj pa še le v teh sedanjih časih, ko svet uže od samega usmiljenja do ubogih zaprtih jetnikov več ne vé, kako jim še bolj polajšati njih nesrečni stan! Toda od tega ne smem več govoriti, sicer bi znal kaj črhiniti, kar bi mi sedanji „humanisti“ zameriti utegnili. Tedaj tiho!

Ako tako sam seboj premišlujem nekda in zdaj, mi pride toliko reči na enkrat v glavo, da ne vem, kje začeti in kje končati. Naj gledam na hiše, naj gledam na vrte, naj gledam na vinorejce, naj gledam na planjave itd. povsod najdem, da je bilo drugače nekda, in da je drugače zdaj. Kakošne so bile hiše nekda v Gorici, in kakošne so zdaj? To vidi vsakdo. Nekda so po vrtili sadili in sejali, kar je bilo treba za kuhinjo, tu pa tam so imeli tudi kako rožo in cvetlice; zdaj, kdo bo za kuhinjo tako skrb imel? ven z „brzoti“, s „peteršilom“ in z drugimi enakimi rečmi! pa se nasejajo smreke, bori

katerimi bi se moral pridružiti kot delalni član svojemu narodu, celemu človeštvu; — moral, ker to tirja njegov namen, to tirja od njega božji prst, ki mu je odkazal prostor v človeški družbi. Dejanje kaže moza, ono ga krepi, ono živi! Lenoba, stagnacija telesnih in duševnih močij razpada, spodkopava pravo življenje. Ko bi sarkastično delal, kakor bi moral, ko bi to nje bilo pred nami dejanski, kar marsikedo tirja, a raven tega roke križem drži in meži, čes, delaj ti, bom jaz užival, onda bi gotovo ne brila še vedno tako mrzla zimska burja okolo našega domačega ognjišča ter razpihovala merklo tleče žrjvice dejanske ljubezni.

In morda nij treba dela, neumornega dela? Kaj ne mrgoli še vedno okolo nas cel trop neprijateljev v razni podobi? Nij-li beseda „narod“ skoro se smrtjo se boreča beseda, pravi „titulus sine re“? Napreduje morda narod po pravem potu? Kje zapazimo dan za dnevom rastočo pravo omiko? Kje blažilno moč, ki bi segala do srca? Je-li oni „modus vivendi“, ki se je v zadnjem času po našem časopisju razpravljajal ter tujcem, ki bi nas radi videli konec Sibirije, na ogled razobešal, ona moč? Je-li to narod osrečevati, zanj delati, podajati mu zdrave telesne in dušne hrane? Je-li to čuvati, da nam grabežljivi tat narodnega zaklada ne vgrabi, da ga ne skruni, da nam nemškutarska slana nježnih vejic na narodni lpi ne popari? In kako je z resnico? Tlači se, in kako še, pa samovoljno zatira; in marsikedo, ki bi moral razsvitljevati skrivni kot, v katerem gnujezdí ostredna krivica, laž, egoizem na narodove stroške, raven tega lisičje svetohlinstvo, ki nosi narod in njegov blagor vedno na lažnjivem jeziku, marsikak taki Ahilej zre roke križem pred se ter se kuja za ladijami. In narod? — To so tedaj še vedno naše krvave rane!

Razvidno je, da nij mogoče pri tacihi okoliščinah uspešno delati za narodovo srečo, za življenje, ki ne pozna sitnih skrbi in hudih let.

in enako drevje. Nekdaj smo „natürlich“ vino pili; zdaj moramo piti vino iz „Pančeva“ ali kakor bi Nemec rekel „gepantschten Wein“. In, o srečni časi, ko so v naših mestnih ljudskih šolah še učili „Pagoni“, „Sirki“, „Lenardiči“, „Lužniki“, „Prinčiči“, in enaki možje. Tistikrat smo še imeli „Normal- ali Musterhauptschule“, pa smo imeli „die vierte Classe“ v dveh letih. Zdaj imamo namesti „vierte Classe“ pa realko, namesti „Musterhauptschule“ pa, ako sem prav slisal, „Uebungsschule“. Ime nič ne zda, naj se imenujejo tako ali drugače, ali „modus docendi“, pa „quid docetur“, in, kar naj več zda, „a quibus docetur“. Od tega se je marsikaj uže pisalo in govorilo; nečem jedi pogrevati. In kaj bi rekel od nekdanjih naših gimnazijskih profesorjev, ki so bili Juretič, Fornazari, Rechfeld, Budal, Milharčić in Menzel, pa en katehet, in s tim „punctum“. Za šest gimnazijskih razredov nič več, nič manj, kakor „sedem“. Koliko jih imajo zdaj na gimnaziji? Tu smo vsaki dan šli, ves „gymnasium“, k sveti maši, se vé, smo bili še stare vere, vera sedanjih časov je vsa druga! Vsaki dan smo imeli samo po štiri ure šole, dve

Nij-li treba tedaj neumornega truda, trdega dela?

Koliko pa je „Glas“ pripomogel v skoro preteklem letu, da bi se reve odstranile, ki ovirajo in zatirajo zdrav narodov vsestranski obstoj? — Nočemo tega razpravljati; to nij naša naloga. A poslužiti se hočemo orožja, in tožečemu prijatelju, ki z glavomaja, ki drži ustnice na smeh, ko „Glas“ dobi, ki pravi pomilovalnim glasom krijočim v sebi nekaj strupa in sarkazma: „Revček moj! kaj boš ti? Vidi se, da se ti podaja večkrat borna hrana“, onemu hočemo kratko odgovoriti. „Dato, non concessio“, da bi po vsem bilo takó, prašamo: „Kedo dela list? Kedo daja po večem listu barvo?“ — List dela po večem — čuj — čitajoče, ne, delajoče občinstvo!

Na delo tedaj, saj „generosos animos labor nutrit!“

Iz državnega zbora.

V petek 18. t. m. obravnavalo se je v zbornici poslancev, ali se potrdijo volitve velikega posestva na zgornjem Avstrijskem, ali naj se ovržejo. Tu je šlo posebno zato, ali imajo duhovski užitniki volilno pravico ali ne. Akoravno so na Češkem v enakem slučaju volitve odobrili, bili so zdaj nekateri popolnoma drugih misli — ker tu gre za ustavoversko kožo. V zgoranje-avstrijskem velikem posestvu zamorejo ti duhovski glasovi odločilni biti; da se toraj neškodljivi storé, naj se volitev zavrže. Ustavoverci so sicer trdili, da tu prevlada pravno prašanje; vidilo se je pa iz vsake besede, kako politično strankarstvo in sovraštvo proti cerkvi na vseh straneh svoje roge moli. Vlada se je po svojem ministru Unger-u krepko branila, vendar je bil njej neljubi predlog se 120 proti 116 glasovi sprejet, oziroma volitve zavržene in minister Horst zdaj nima nobenega poslanstva. Posebna prijatelja (?) pravic duhovskega stanu skazala sta se tudi goriška poslanca Coronini in Tacco, ki sta glasovala z naj hujšimi sovražniki cerkve.

Gosposka zbornica postavila je v sabotni seji sprejela finančno postavo za vojaškepenzioniste in

pred, dve po poldne. Vsaki torek popoldne ni bilo šole, ves četrtek ni bilo šole. Zdaj je to vse drugače: zjutrej štiri do pet ur zaporedoma šola, popoldne le malo kaj. Pa nekdanj, ki se nismo toliko reči učili, kakor zdaj, smo deloma več znali, in smo bili bolj zdravi; zdaj, kar telesno zdravje zadeva, se izšolajo fantje, pa — bolehalo! Kake so bile nekdanj naše gore, kakošen je bil Kras? Vse je bilo z lesovjem preraščeno. In zdaj? Kakor je Kras gol, tako so vse naše gore, ni ga več večega gojzda, da bi bil vreden spominjanja. Še par let, pa še to malo zgine, kar se še kje lesovja vidi.

Ni zdavno, je bil pri meni nekdo z oguljenim plajščem. Vprašam ga, koliko je star ta plajšč? Mislil, da štiri leta! mi odgovori. Štiri leta! se začudim jaz; glejte, jaz imam plajšč, ki je bil nov v letu 1858, in je bolji, kakor ta le vaš; da, imam drug plajšč, ki je bil nov v letu 1846, in vendar se temu le štiriletnemu ne ogne, je vedno še bolji, kakor ta le, ako ravno ga nosim uže 28.sto zimo. In recite, ali ne pravim, da imam prav, ko trdim, da je bilo nekdanj boljše, kakor je zdaj? Sukno, platno, vsaka reč

potem je bilo zasedanje odloženo do 20. januarja. Minister knez Auersperg je to povedal po povelju cesarjevem, dostavil je pa v svoji modrosti tekočega leta!

Ogled.

Avstrija. Poslanci so zapustili državni zbor in prisli na dom vsak k svojim. Za božične praznike ne bodo imeli ne svojim ljudem, še manj pa svojim volilcem kaj prida pokazati, če ne goldinarčkov, ktere so si se sejo (morda tudi molče in kakšenkrat vstajaje) prislužili. Nastopili so za poslance in tudi za pisalca „ogleda“ prazniki. Zanimivo je, kar poroča „Tirol. Volksbl.“ gledé držav. zbora. Iz naj boljšega vira se mu pripoveduje, da je baron Dipauli svoj mandat kot držav. poslanec prisiljen bil zaradi tega odložiti, ker se je prepričal, da je razvijanje tako zvane cislajtanske ustave pravicam tirolske dežele, kakor tudi cerkvi sploh ne malo škodljivo. Izjava tako čistega značaja in takega poslanca, kakor je Dipauli pač zadostuje, da se sedajni cislajtanski parlamentarizem brezobzirno obsodi.

Na Češkem, kakor se iz Prage poroča, bodo zopet nove volitve za držav. zbor v začetku februarja meseca in mladočeli bodo imeli te dni shod, v katerem se bodo posvetovali, ali vstopijo v držav. zbor ali ne. V Pragi so imeli škofje, ki spadajo pod češko krono, to je iz Češke, Moravske in Šlezije nekak provincijalen koncil. Vdeležilo se je razun škofov, še več drugih bogoslovskih poslancev in predmet razpravam je bil sedajni cerkveni stan v Avstriji gledé novih verskih postav, ktere že kažejo svoj sad. — Na Kranjskem se bodo, kakor Vat. poroča s 1. januarjem 1875. z vso ožjostjo izpeljale. Widmann, ki je bil te dni na Dunaji, je bojda dotična vodila prejel in seboj prinesel. Ljubljansko škofijstvo je dobilo namreč „pohvalo“, zakaj je farne oskrbnike brez vladnega dovoljenja posta-

nekdanj je bila bolja, bolj trdna, kakor zdaj. Nekdanj so vsi doma si pridelavali lan, konoplje, predivo, volno; so doma predli, tkali, obleko napravljali, in to je trpelo, tako, da se je obleka v oporoki dedičem zapuščala: zdaj....pa kaj bom več od tega govoril? Saj z vsem tem se nobeden ne preveri več, in vse moje besede so le spominki nekdanjih prešlih časov, ki se nočejo več povrniti.

Nekdanj so bili naši Goričani dobri katolici; Primož Truber v šestnajstem stoletju je to skušal, ker ni mogel v Gorici nič opraviti, in je bil prisiljen odnesti pete. Ko je pa „Ritter“ v Gorico prišel, in se tukaj ugujezdil, je z njim prišlo tudi en par protestantov; morebiti je bilo s prvega deset, k večemu dvajst protestantov v Gorici. No, zdaj jih imamo toliko, da imajo svojo lastno cerkvicó in svojega lastnega „Prediger“ ali „Pfarrer“. To je napredek!

Nekdanj so o svetem postnem času Judje hodili k našim pridigam v veliko cerkev, se vé da se ni nobeden spreobrnil! Čakajte, da se Jud spreobrne! Ali postava je bila taka, in Judje so jo spoštovali. Ubogi revček! saj so bili zadosti

vilo, ter je ustavilo tem srečnim oskrbnikom plačo. Če tudi je do sedaj škof Widmer iskal shajati po nekakem „modus vivendi“, zdaj bo treba le pokazati, ali smo krop ali voda.

O grske dežele. Ali so te še avstrijske? Skoraj bi človek dvomil, prebiraše časopise, ki raznašajo za javnost namenjen odgovor ministerskega predsednika Bitto-a, ki se glasi: Ministerstvo je sklep visoke zbornice glede preuredbe javnega oskrbnništva v pretres vzelo, in je tega prepričanja, da se le doseči zamore po poti decentralizacije. Za zdaj pa naj ostane hrvaški in minister ne kraljevem dvoru, ker to iz viših obzirov ni mogoče predrugačiti... marsikaj se bo lahko pozneje zgodilo, zdaj pa ima kupčijsko ministerstvo zaradi colne zveze z Avstrijo čez glavo zadosti dela. Kakor da bi mi, ki takraj nesrečne mejne reke prebivamo, kak dobiček od oholih Madjarov imeli.

Zunanje države. Pruska. Bismarck je zmagal! premagal je svojega tekmeca Arnima, ki je obsojen na tri mesece zapor. To je konec zanimive pravde. V saboto so razsodbo naznanili, občinstvo je čakalo dolgo časa tega trenutka. Bismarck je pa tudi zmagal v državnem zboru. Tudi on potrebuje skrivnega zaklada, kakor tudi drugod, da svoje „svinjarje“ plačuje in svoje namene dosega. To mu je hotel poslanec Windhorst odtegniti s predlogom, naj se tirjana svota ne dovoli. Bismarck je že prosil odpusta, zborovanje ministrov pri cesarju vse na to kaže, da bo moral iti, pa zbornica mu dovoli tirjano svoto za skrivne potrebe, 199 glasov je proti in 71 za Windhorstov predlog, ki pade. Ploskanje rok, odobrovalni klici dajajo na znanje veliko zaupanje v železnega moža in Bismarck ostane v službi in stoji na vrhuncu svoje časti — pa vendar ta nepremagljiv oroslan toži revno šiviljo ali mojškro, da ga je o priliki Kullmannove praske razžalila. Nam menda avstrijska vlada ne bo zamerila, ako rečemo, da je Bismarck izvrsten — komedijant!

Francosko. Zdaj, ko se je po ob-

tačeni. Marsikteri pozna še moža Goričana, kteremu so pravili „il Buttul“. Ta mož, kedar je bil na volji, je sedel pred „Kofeterijo“ takrat „Conforto“ imenovano, in ko je videl kakega Juda iz Judovske ulice bližati se, je le za kamnje zgrabil, in vpil: Judje tičejo v „Getu“! za Jude ne maramo itd. In kaj so hoteli, reveži? Vselej so se tega „Buttul“-a bali. Pa tudi niso stanovali drugod, kakor v „Getu“. Zdaj pa Judje gospodarijo v naši ljubi in „dragi“ Avstriji, tedaj tudi v Gorici niso več tako ponižni, kakor nekdanj, Judje stanujejo okoli po mestu v najboljih suhotah, a Kristjani, večidel ubogi, stanujejo zdaj v „Getu“. Tako se je vse spremenilo!

Pa, mislim, da ne bi mogel hitro do konca priti, ako bi hotel vse naštet, kar je bilo nekdanj, in kar je zdaj, posebno, kar je bilo nekdanj boljše, in zdaj je slabše. Zato pa tudi nočem daleč pisati, sicer bi morebiti mi kdo mogel nasproti postaviti besede modrega Salomona; „Veliko govoriti ni brez greha“ (Preg. X, 19). Zato bodi s tim tudi ta sostavek sklenjen.

javljenih pismih spoznalo, kake namene je imel Bismarck in jih gotovo še ima gledé Francoske, ne bilo bi nič družega želeti, kakor resničnega in odkritosrčnega porazumljenja med tistimi strankami, ki bi se dale pridobiti za monarhično vladarstvo. Omeniti se mora, da je Mac Mahon od ruskega cesarja dobil red sv. Andreja, kterega mu je prinesel knez Orlov. Tega diplomata imenuje neka depeša Bismarckova i z k l j u č l j i v e g a prijatelja Nemčije. Ko bi bil Orlov v resnici tak prijatelj Bismarckov in Nemčije, ne bil bi zdaj prevzel misije, da nese poglavarju Francoske — najbujši sovražnici Bismarckovi — red sv. Andreja.

Garibaldi je postal „veličastvo“; laška vladna zbornica — minister je prvi — mu deli letno dohodnino toliko tisoč frankov, ker je pomagal ropati, ali kakor je bolj liberalno rečeno, laško kraljestvo ediniti. Rimljani bi takemu rekli: „Pater patriae“.

Razne vesti.

— *Ktere liste bomo naročili?* Na to vprašanje odgovorim Tebi, ki me baroš, pa tudi drugim; kar po vrsti Vam jih naštejem: Glas, Slovenec, Novice, Danica, Tovariš, Vrtec, Slov. Gospodar; Gosp. list, Besednik, Prijatelj, Brenčelj itd. itd. — Vaterland, Reform u. s. w.

— *Posestnikom travnikov.* „Landw. Wochenbl.“ tole piše: Leta 1870 razdelili smo čez in čez enako dober travnik v dva dela in pokosili oba endan. Ena polovica dala je 15 $\frac{1}{4}$ centov sena druga pa 15 $\frac{3}{4}$. Leta 1871 pokosili smo eno polovico še le takrat, ko je trava popolnoma dozorela ter nakosili 16 $\frac{1}{2}$ centov. Leta 1872 je dal ravno ta kos travnika, akoravno se ni nič spremenilo 5 centov in 85 funtov sena manj, kakor drugi, ki je bil pokošen, ko je trava cvetela. Razvidi se iz tega, koliko škoduje travnikom, ako se pusti trava preveč zoreti.

— *Kako se poljske miši pokončajo.* Ako dež in sneg teh poljskih škodljivcev ne pokončata, je škoda, katero te živali naredijo potem še prav velika, ko deteljišče in žitno polje požene. Kmet se prav lahko pred tako škodo obvaruje. Potrebe naj z mavecem (gipsom) svoja polja. Kakor hitro mladi kali poženejo, pridejo miši jih žret, dobijo pa tudi nekoliko maveca, ki jim je gotova smrt.

— *Zoper gosence na drevi* priporoča se tole sredstvo. 16 funtov saj se drobno stolče in primeša zmiraj več vode in sicer toliko, da se zamore z ročno brizgalko stebela, veje in listje škropiti. Ta sajev lug stori, da vse gosence pocepajo, drevesom in listju pa čisto nič ne škoduje. V Elzasu dimnikarji saje zbirajo ter prodajajo cent po 30—45 kraje.

— *Razglas zastran goveje kuge.* C. kr. deželna vlada za Krajsko objavlja sledeči razglas, vsled kterega je prepovedano iz Primorskega na Krajsko uvaževati: 1. Domače živali vsake vrste, izvzemši konje in prešiče. Kože in kar sem spada, tudi suhe. 3. Seno, otavo in slamo. 4. Rabljeno hlevno ovodje, opravo za volovsko uprego, za kupčajo namenjeno obleko in že nošeno obutev. 5. Osebe, o kterih je znano, da so bile v okuženih krajih, ali v dotiki z okuženo živino, morajo se, preden se čez mejo

spusté, dati desinficirati (pokaditi). 6. Kdor hoče živino čez mejo gnati, mora imeti vselej posebno dovoljenje od deželne oblastnije, živina mora pa še vrh tega imeti spričevalo (pos), da je zdrava.

Ravno to velja tudi o rečeh, ki so navedene v postavi o živinski kuži od 29. junija 1866 §. 2.

— *Števrjanski vikar je postal-dekan.* Kdor tega noče verovati, naj vzame „Sl. Nar.“ št. 292 v roke, in se tega lahko prepriča. Tu se bere od besede do besede: „15. t. m. po noči so našemu g. dekanu nepoznani tatovi vso kuretino pobrali. Izvrsten plen lopovom za božične praznike!“ Tak obraz imajo „izvirna“ poročila, ako se iz drugih listov ponatisnejo, pa krajne razmere čisto nič ne poznajo. Ravno taka je tudi z drugo notico našega zadnjega lista o razdajalcu ne pa ponarejalcu bankovcev, kajti preden bo „Pepo Šarmuc“ znal bankovce delati, bo „Sl. Nar.“ še mnoga črnila za taka „izvirna“ sporočila porabil. Kako pa, da Vam ni nihče o dogodku na mostu sporočil?

— *Tržaška čitalnica* ima svoj občni zbor 27. tek. meseca ob 5. uri zvečer. Na dnevnem redu med drugim volitev novega odbora.

— *O hramenju masla.* — Ker po naših gorah veliko masla pridelujejo, ne bo napačno, ako tole vzamemo iz „Gosp. lista“: Mnogokrat se sliši tožiti, da se sladko in čisto kupljeno maslo v kratkem v žarko spremeni, da tedaj zgubi vrednost. Uzroki temu so ali v pomanjkljvem pripravljani (stara neprimerna posoda, v kterej se smetana zbera) ali v pomanjkljvem izdelovanju (nečistost, neprava temperatura pri maslu, neskrbno podelovanje) ali pa v pomanjklivosti, o nepravem hramenju.

Ko se je maslo stóriło, ravna se pri ostalem izdelovanju za namen, ali se bode namreč maslo frišno (buter) porabilo, ali se bode pa dalje hranjevalo (trajno maslo). Da prvo dosežemo, treba maslo dobro z vodo ugnjesti in stolči, kar se zmeraj lahkeje z lesenimi lopotkami, gnjetilnimi deskami ali pa pri veliki množini z gnjetivnimi mašinami, kakor z rokami sverši, ker po pravici se trdi, da suho delano maslo zgubi manj fine maslene „arome.“ Ako so hoče pa dolgo trajajoče maslo ugnjesti (storiti) naj se z v pinji storjenim maslom tako-le dela: ko se je storjeno (kislo) mleko odcedilo od masla, priliva in gnjete maslo v frišni vodi in odliva, dokler popolnoma tako čisto vodo od masla odcedimo, stem namreč dosežemo to da izpravimo nesnažnost iz masla, ker kolikor manj se nahaja drugovrstnih reči v maslu primešanih, toliko manj je žaltovosti podvrženo. Slabo je pa vendar (tako) v tem da maslo večine arome in dobrega okusa zgubi.

Kar se specijalno hramenja tiče, pregreši se v tem ozeru (fabrikant nevede) brez da bi se moglo fabrikantu prištevati kak pregrešek. Pušča se maslo dalje kakor treba v gorkih kuhinjah, sobah, jedilnicah, štacunah i. dr. da se tako pospešuje največe spridenje masla.

Razum solenja katero se pa našemu okusu nikakor ne prilega, imamo še dva radikalna (izverna) pripomočka, da maslo dalje časa frišno ohranimo namreč: hlad in obvarenje masla pred zrakom tedaj so priredni pripomočki 1. ledene hrambe, 2. hladni hrami s frišnim prepikom, 3. hladna voda, ktera naj se vsaj enkrat na dan premeni 4. trdo gnjetenje v skledicah in tenko pokrivalo z vodo.

Da bi veljavnost omenjenih sredstev izkušili, napravljale so se preskušnje. Ker je led že splošno koristno znan in ker se na gospodarstvih le redko nabaja, ga nij treba popisavati. Da se drugo kleti, deloma v poskušnjo napravili se je enaka množina enakega masla deloma v mlečnih hramih shranilo. V sobi, kjer je bilo 120 R gorkote, je bilo maslo v enem dnevu žalto, a v mlečnih sobah, kder je bilo + 80 R, dasiravno je bi, tudi preprih, se je le 3 dnij frišno ohranilo, nasproti se je v ravno isti sobi a v hladni vodi spravljeno maslo čez 13 dnij le zunanaj žaltovo, znotraj pa popolnoma sladko.

Pod vodo se je zderžalo 15 dnij a v skledico zgajeteno, z soljo potroseno še celo 29 dnij čobra. To nam jasno kaže, da imajo obertniki in gospodinje pomoček v rokah, da se hitrega sprememba masla na mnogo načinov lahko obvarujejo — a prezeraje fabrikacijo.

Prav enake poskušnje so se napravile pri fabrikaciji, kder se je maslo 3 — 4 tedne popolnoma frišno in dobrega okusa ohranilo, da se je namreč v hladni kleti hranilo. Voda se je sveda vsaki dan premenila.

A. P.

— *Nesreča s puško.* Neki France Bizjak iz Šujce blizo Ljubljane je v gozdu s tovarji drva sekal. Ko opoldne sedé obedovajoči krog ogaja, pride neki Babnik iz Dobravo z nabito puško, jo sname z rame in buti s kopitom ob tla. Puška se sproži in strel zadene Bizjaka, da je zdaj v smrtni nevarnosti, ali se vaj dolgo ozdravil ne bo. Sl.

Domače stvari.

(*Luči! Luči!*) Mnogo krat se je bralo po domačih časopisih, da je tu pa tam temno, in da naj mestni očetje kaj bolje za svetlobo skrbijo, posebno na novi Francjožefovi ulici, proti Šolkasu in drugod. Škodovalo gotovo ne bode, če se nekatere ulice kaj bolje razsvitlé. Kako pa, da nobeden jutrajne teme ne zapazi, se mi skor čudno zdí. Pa skor bi bil pozabil, da oni gospodje, ki pozno zvečer okoli postopajo, tudi zjutro dolgo polegajo in teme ne vidijo, ki je po mestnih ulicah.

Saj v adventnem času, ko mnogo ljudi k zornicam hodi in je navadno deževno vreme, bilo bi kaj dobro, da bi mestne leščerbe toliko časa gorele da se zdani. Dozdeva se mi, da bi bila zjutrej potrebniša luč, nego po noči, ko navadno vse spi; zjutraj gredó ljudje na dejo, pa je tema, da dalje segneš, ko vidiš. Alj mar mislijo mestni očetje, da rano le hlapci in dekle, ki davkov ne plačujejo, okoli hodijo. Ne morem verjeti, da je gospóde ki se iz kolodvora v mesto po noči vozi, strah, in da le zatogadelj po luči uplje, da pa bornih ljudi strah biti ne sme. Na vsak način bi ne škodovalo, ako bi po zimi kake pol ure zjutrej plin dalj časa goreti pustili, toraj luči! luči!

(*Za spominek dr. Hrasta*) darujeta: G. Janez Rejec, vikar 2 gl. — g. B. M. župnik 2 gl. — C. g. S. Gabrček, oskrb. 2 gl. — C. g. A. Jug, vikar 2 gl.

(*Čitalnični občni zbor*) bil je včeraj 23. t. m. Za predsednika je zopet izvoljen g. A. Jeglič.

Javna zahvala.

Vsem č. g. g. profesorjem in g. dijakom, ki so našega ranjkega Jožeta spremili na mirodvor, kakor tudi č. g. Zoratti-ju, ki je pri tej priložnosti svoje blagodušno srce zelo jasno pokazal, se srčno zahvaluje Rihenberg 22. dec. 1874.

Jože Kodrič
v imenu svoje žalujoče družine.

Borsni kurzi na Dunaji 24. decembra.

Enotni drž dolg v papirju	69	90
" " " v srebru	74	85
Drž posojilo leta 1860	109	60
Akcije narodne banke	994	—
Kreditne akcije	236	50
London	110	85
Napoleon d'oro	8	91
Cekini	—	—
Adžijo srebra	106	35

Oznanilnik.

HRANILNICA,

zdržena s zastavljavnico
„MONTE DI PIETÀ“
v Gorici

prejema vsak dan, razun nedelj in praznikov, od 8. ure zjutraj do poldne kateri koli znesek denarja ne manjši od 1. gold. in plačuje obresti 5%. Posojuje se tudi denar na nepremakljivo blago (hiše in zemljišča) in na obligacije po 6%. Ta posojila se potem lahko tudi poplačujejo v večkratnih obrokih (ratah), primernih posojenemu kapitalu.

Zastavljavnica (Mont)

izplačuje zneske v srebru na navadne zastave (perilo, prejo, oblačilo itd.), kakor tudi na zlatenino in srebernino. Ako izplačani znesek 10 gold. ne presega, plačuje se obresti 6%, od večih zneskov pa 8%.

Med. & Chir.

Dr. Martin Keršovani

Magister porodničarstva,

ki se je iz Gradca priselil v Gorico naselil, se p. t. občinstvu priporoča ter javlja, da bode zdravil na domu vsaki dan od 10. do 12. ure predpoldne. Stanuje: na „starem placu“ št. 29. tik velike cerkve.

100

OBISKOVALNIH LISTKOV VELJA

v Mailingovi tiskarni

samo 1 goldinar.

PRAVI

VILJELM-ovi

proti revmi, protirevmatičen

čaj za čiščenje krvi

proti protinu in revmi

rabi se

v zimskem ozdravljanji

kot edino gotovo sredstvo za čiščenje krvi,

Z dovoljenjem c. k. dvorne kancelije. Dunaj, 7. decembra 1858. ker je od prvih medicinskih avtoritet **EVROPE** Z Najv. patentom c. k. Velič. proti ponarejanju. Dun. 28. mar. 1871

z najboljšim uspehom rabljen in odobren.

Ta čaj očisti ves organizem; kakor nobeno drugo sredstvo preišče vse dele celega trupla, in odstrani po notrajni rabi vse nesnažne nakopičene tvarine bolezni iz njega. Uspeh je gotov in dolgo traja.

Temeljito ozdravi protin (gicht), revma, zastarane trdovratne bolezni, vedno gnoječe se rane, vse splove in kožne bolezni, ogrce na truplu in obrazu, lišaje in sifilitične gobe.

Posebno dober uspeh kaže raba tega čaja, kadar jetra ali vranca raste, pri vseh homobridalnih boleznih, pri zlatenici, hudih bolečinah v žilah, kitah in členkih, pri obteženju želodca, kadar sapa zapira, pri vseh boleznih na spolnih udih pri možkih in ženskah itd.

Bolezni, kakor bezgavke, bramorji ozdravijo se naglo in temeljito, ako se čaj pridno zaporedoma pije, ker je rastopilno sredstvo in žene na vodo. Neštevilno veliko spričeval, pripoznanj in pohvalnih pisem se na zahtevanje zamore na ogled poslati zaostoj, ki zgoraj rečeno popolnoma potrdijo.

V dokaz rečenemu navedemo tu nekatere dopise pripoznanja:

G. Franc Viljelm-u, lekarničarju v Neunkirchen-u Bottusani na Moldavskem 25. marca 1873.

Dvakrat sem že po tretji osebi naročil Vaš slavnostni protiartritičen in protirevmatičen Viljelm-ov čaj za čiščenje krvi, in ker je bil pri mojih prijateljih tako sijajen uspeh, obrnem se zdaj naravnost do Vas z naročilom, da mi takoj 10 zavitekov dopošljete. Priložim tu 10 gold. Še spoštovanjem podpisuje se

Ludvik žl. Mazykl,
c. k. avstr.-ograk. vicekonsul.

G. Franc Viljelm-u, lekarničarju v Neunkirchen-u Hollenstein 31. marca 1873.

Sprejmite mojo naj srčnejšo in naj toplejšo hvalo za naglo dopošiljatev Vašega Viljelm-ovega protiartritičnega, protirevmatičnega čaja za čiščenje krvi.

Večji del sem ga sam porabil, deloma pa sem ga oddal tudi mojim prijateljem in znancem.

Od vseh tistih, ki rabijo Vaš Viljelm-ov protiartritičen protirevmatičen čaj za čiščenje krvi, sem naprosen in mi je zaukazano, da Vam sporočim njih ozdravljenje in izrečem njih hvaležnost. Pri meni kaže Vaš čaj posebno dober uspeh. Moje gihtično trpljenje je klubovalo do sedaj vsim zdravilom celih 28 let. Zdaj pa sem zaporedoma 8 zavitekov Vašega Viljelm-ovega protiartritičnega, protirevmatičnega čaja za čiščenje krvi rabil in bolečine so zginile.

Ker mislim, da je raba Vašega Viljelm-ovega protiartritičnega, protirevmatičnega čaja za me dobra in koristna, ako jo nadaljujem, prosim, da mi še dvanajst zavitekov Vašega Viljelm-ovega protiartritičnega, protirevmatičnega čaja za čiščenje krvi pošljete, za kar priložim dotični znesek. Z vsim spoštovanjem hvaležni

Janez Unterleutner, posestnik.

G. Franc Viljelm-u, lekarničarju v Neunkirchen-u M. Schönberg 5. maja 1873.

Na novo prosim, da mi pošljete dva ducenta zavitekov Vašega izvrstnega Viljelm-ovega protiartritičnega, protirevmatičnega čaja za čiščenje krvi proti poštnem povzetju. S posebnim spoštovanjem

Vaši blagorodnosti udani

J. žl. Fröhlich
polkovnik v pokoji.

Pravi Viljelm-ov protiartritičen, protirevmatičen čaj za čiščenje krvi dobiva se le iz prve mednarodne tovarne protiartritičnega, protirevmatičnega čaja za čiščenje krvi v Neunkirchen-u pri Dunaju, ali v mojih po časopisih naznanjenih zalogah.

En zavitek v 8 oddelkov razdeljen, po zdravniškem naukazu pripravljen, z navodom, kako se rabi v raznih jezikih, velja 1 gold., kolek in pošiljatev 10 sold.

Da ima p. n. občinstvo večjo priložnost pravi Viljelm-ov protiartritičen in protirevmatičen čaj za čiščenje krvi kupovati, naznani se, da se dobiva v Gorici v lekarnici A. Franzoni-ta, v Trstu pri Serravallo-u.